

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره هشتاد و هفتم - ۱۵ تا ۲۱ اسفند ۱۴۰۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۲۲ اسفند ۱۴۰۰

۸۷

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره هشتاد و هفتم - ۱۵ تا ۲۱ اسفند ۱۴۰۰

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۸۷

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۲ اسفند ۱۴۰۰

فهرست مطالب

- درآمد: نگاه سند تحول دولت به تعارض منافع: چالش یا راه حل؟ ۲
- مشروح اخبار، گزارش‌ها و تحلیل‌های هفته ۷
- تعارض منافع عامل بر زمین ماندن تسهیل و شفاف‌سازی مجوزدهی ۷
- تلاش دولت برای کنترل تعارض درآمد و وظیفه بانک‌ها در اعطای تسهیلات ۷
- بر تعارض منافع در صدور مجوزهای کسب‌وکار غلبه کرده‌ایم ۸
- انحصار و تعارض منافع با درگاه ملی مجوزها از بین می‌رود ۸
- بازنگری آئین نامه بازرسی کار در راستای حذف تعارض منافع ۹
- مرگ خاموش بازار سرمایه با تعارض منافع ۹
- ضرورت قاعده گذاری صنعت بیمه بدون شرایط تعارض منافع ۱۰
- تعارض منافع؛ مانعی مقابل بهبود کسب‌وکارها ۱۰
- قوانین تعارض منافع در ایالات متحده: خاستگاه‌ها و تفاوت‌های بین قوا ۱۱
- مبارزه با فساد و تعارض منافع ۱۱
- نقاط ضعف رویکرد خردنگر و کنشگر محور به تعارض منافع ۱۲
- تغییر در سیاست و خط‌مشی‌ها، مستلزم مدیریت تعارض منافع است ۱۲
- انتقال دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد به وزارت اقتصاد، موجب تعارض منافع بود ۱۳
- تدوین لایحه تعارض منافع در دستور کار سازمان بورس ۱۳
- چالش انتصاب‌های فامیلی و رفاقتی و عدم اقناع افکار عمومی ۱۴
- تحلیل فضای مجازی: رفت‌وآمد بین دولت و بخش خصوصی؛ مسئله‌ی نادیده‌گرفته‌شده ۱۵

درآمد: نگاه سند تحول دولت به تعارض منافع: چالش یا راه حل؟

افسانه شرکت

به تازگی سند تحول دولت مردمی دولت سیزدهم به انتشار عمومی رسیده است. به گفته رئیس جمهور "سند تحول دولت مردمی" به عنوان برنامه و خط‌مشی دولت و مبنای عمل قوه مجریه، وزراء و دستگاه‌های اجرایی خواهد بود. در این سند چالش‌ها احصاء و اولویت‌بندی شده است و برای رفع مشکلات، دولت برنامه اجرایی ارائه کرده است. این سند که متشکل از ۳۷ موضوع کلان در قالب ۹ فصل است به مدیریت تعارض منافع از دو دیدگاه چالش یا راه حل چالش پرداخته است. در شماره ۸۷ خبرنامه مدیریت تعارض منافع این سند را از دید تعارض منافع مورد بررسی قرار داده ایم.

در ابتدای هفته گذشته نخستین ویرایش [سند تحول دولت مردمی](#) که با کوشش چندماهه جمعی از نخبگان تنظیم گردیده، منتشر شد. به گفته سخنگوی دولت، در سند تحول تلاش شده مسائل و چالش‌های اصلی کشور احصاء و پس از انجام اولویت‌بندی‌ها، اقدامات لازم برای اجرای آن‌ها اتخاذ و درنهایت، میزان پیشرفت برنامه‌های پیش‌بینی شده به‌طور منظم گزارش شود. سند تحول دولت مردمی متشکل از ۳۷ موضوع کلان در ۹ فصل تنظیم شده است. در بعضی از مباحث کلان این سند به موضوع تعارض منافع و مدیریت آن اشاره شده که شامل موقعیت‌های تعارض منافع فردی و سازمانی است؛ اما، در مجموع به موقعیت‌های تعارض منافع سازمانی بیش از فردی توجه شده و زمان مورد انتظار برای دستیابی به نتایج اجرای راهکارهای اعلام شده نیز در بیش از نیمی از موقعیت‌ها بلندمدت یعنی تا پایان دولت سیزدهم پیش‌بینی شده است. در ادامه این نوشتار تلاش می‌کنیم تا به بررسی اجمالی سند، از منظر رویکرد و سازوکار اجرایی پیشنهاد شده از دید [تعارض منافع](#) بپردازیم.

برنامه تحول بخش‌های پیشران و توجه به تعارض منافع

طبق تعاریفی که در کلیات سند آمده است، بخش‌های پیشران بخش‌هایی هستند که نقش پیش‌برندگی را برای سایر بخش‌ها دارند. به‌طورکلی در این سند ۳۷ بخش پیشران از میان بخش‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور انتخاب و سپس چالش‌های اصلی هر بخش احصاء شده است. درنهایت نیز برای هر چالش عوامل ایجادکننده آن و راهبردها و اقدامات پیشنهادی ارائه شده است.

در مباحثی از سند تحول دولت، به موقعیت‌های تعارض منافع به‌طور دقیق و موردی اشاره شده است. به‌طور مثال در فصل تولید و اشتغال، مبحث محیط کسب‌وکار به موقعیت نظارت بر خود در هیئت‌های رسیدگی به شکایات در سازمان امور مالیاتی و سازمان تأمین اجتماعی اشاره داشته و راه‌حل حذف برخوردهای سلیقه‌ای این هیئت‌ها را ایجاد نهاد مستقل و فاقد تعارض منافع می‌داند. ایجاد یک نهاد مستقل به معنای آن است که یکی از دو نقش ناظر و نظارت شونده از سازمان امور مالیاتی و تأمین اجتماعی به نهاد دیگری خارج از این دو سازمان سپرده شود. اما در همین فصل ذیل مبحث مهارت و اشتغال راه‌حل تقویت سمت تقاضای بازار مهارت را جلوگیری از تعارض منافع عنوان می‌شود، بدون آن‌که به‌طور دقیق مشخص شود مبحث فوق‌الذکر با چه موقعیت تعارض منافی روبرو است. واژه "جلوگیری از تعارض منافع" این مفهوم را به ذهن می‌رساند که سیاست‌گذار به دنبال پیشگیری از وقوع موقعیت‌های احتمالی پیشرو در این مبحث است، بنابراین سازمان برنامه‌بودجه، وزارت صمت، وزارت تکاور و دفتر بازرسی ریاست جمهوری به‌عنوان دستگاه‌های متولی ملزم به شناسایی و مدیریت موقعیت‌های احتمالی خواهند بود.

در فصل سرمایه‌گذاری و تأمین مالی بیشتر از فصول دیگر به مدیریت تعارض منافع فردی ذیل سه مبحث بازار سرمایه، نظام بانکی و بیمه تأکید شده است. برای مثال در بازار سرمایه راهکار افزایش رقابت در نهادهای مالی را افزایش تبعات تخلفات کارکنان کارگزاری‌ها بیان می‌کند. استفاده از اطلاعات معاملاتی مشتریان در راستای معاملات کارگزاری و ممانعت از ایجاد زیان در حساب کارگزاری، کارکنان کارگزاری یا صندوق وابسته به کارگزاری موقعیت تعارض منافع ناشی از رانت اطلاعاتی است. یا در مبحث نظام بانکی به موقعیت درب‌های گردان و سهامداری در بانک‌ها، مؤسسات اعتباری غیربانکی و بانک مرکزی اشاره شده و مدیریت این موقعیت را راه‌حلی برای تقویت شفافیت و اقتدار بانک مرکزی می‌داند. در جای دیگر در سند تحول دولت به حذف تعارض منافع حاکم بر اعضای شورای پول و اعتبار تأکید می‌کند و آن را اقدامی در جهت کنترل تورم می‌داند این در حالی است که پیش‌ازاین در بند ح ماده ۱۸ "قانون پولی و بانکی" و "طرح بانکداری جمهوری اسلامی" برای مدیریت چنین موقعیتی تمهیداتی اندیشیده شده است. اما در این بین آنچه ضامن اجرای موفق چنین سیاست‌هایی برای تقویت چارچوب سیاست‌گذاری پولی در کشور است، استقلال بانک مرکزی بوده که در این سند به آن توجه نشده است.

فصل زیرساخت را می‌توان از دو منظر موردبررسی قرارداد: اول آن‌که در این فصل برخلاف فصول قبلی به مسئله تعارض منافع به‌عنوان عامل ایجاد چالش توجه شده و نه اقدامی در جهت مدیریت یا پیشگیری از وقوع چالش‌ها. چالش‌های مطرح‌شده در فصل فوق یعنی "ناترازی تولید و مصرف انرژی" و "خام‌فروشی" چالش‌هایی است که در بودجه ۱۴۰۱ نیز به آن‌ها اشاره شده و در هردوی آن‌ها راه‌حل، نگاه سیستماتیک به کل بازار انرژی در کشور است و نه نگاه بخشی به حوزه نفت و گاز که درآمدهای ارزی برای کشور ایجاد می‌کند. تفکیک بودجه وزارت نفت از شرکت ملی نفت ایران و نیز تفکیک وظایف حاکمیتی از تصدی‌گری در بخش نفت و گاز، جداسازی دو نقش تنظیم‌گری و تصدی‌گری در حوزه انرژی از وزارتخانه دو راه‌حلی است که به ترتیب در بودجه ۱۴۰۱ و سند تحول مردمی به آن‌ها اشاره شده است.

جدای از بخش انرژی انتظار می‌رفت سیاست‌گذار به مدیریت تعارض منافع در مبحث محیط زیست و آب نیز توجه کند. اهدافی مانند تعادل بخشی به منابع آب، بهبود کیفیت هوای شهرها اهدافی است که سند به آن‌ها اشاره کرده؛ اما، بدون مدیریت تعارض منافع دستیابی به آن‌ها با تردید جدی روبرو است. بحران آب در استان‌های خوزستان، اصفهان و چهارمحال و بختیاری یکی از پیامدهای عدم مدیریت تعارض منافع بوده که سبب توسعه ناپایدار استان، بحران‌های زیست‌محیطی متعدد و افزایش فقر و نابرابری شده که در این سند برای آن راهکاری ارائه نشده است.

منع ورود مدیران دارای منافع مالی در حوزه درمان به تصمیم‌گیری حوزه سلامت، راهبردی است که سند تحول دولت برای غلبه بر چالش درمان‌محوری نظام سلامت و بی‌توجهی به پیشگیری ارائه داده است. متأسفانه نظام سلامت در کشور ما با موقعیت‌های تعارض منافع فردی و سازمانی بسیاری روبرو است. از انتخاب مدیران وزارت بهداشت و دانشگاه‌های علوم پزشکی از ذی‌نفعان این حوزه تا اشتغال هم‌زمان و سهامداری مسئولان در بیمارستان‌های خصوصی همگی از مصادیق تعارض منافع در این حوزه هستند که سند مزبور تنها به مورد اول توجه کرده و راهکاری برای مدیریت سایر موقعیت‌های تعارض منافع ارائه نکرده است. البته طی چند ماه اخیر مجلس شورای اسلامی نیز در این حوزه ورود کرده و خواهان تفکیک دو نقش آموزش و درمان از وزارت بهداشت شده است. آنچه از شواهد پیداست قدرت ذی‌نفعان این حوزه از دولت و مجلس بیشتر بوده و تا به امروز با وجود جنجال‌های بسیار در رسانه‌ها و مجامع عمومی این دو نهاد موفق به حل تعارض منافع در نظام سلامت کشور نشده‌اند.

این جنجال‌ها در مبحث آموزش و پرورش نیز صادق است با این تفاوت که نگاه دولت به این مبحث بیشتر از منظر تعارض منافع فردی بوده تا تعارض منافع سازمانی. "اتخاذ تدابیر لازم برای مدیریت تعارض منافع سرمایه انسانی وزارت آموزش و پرورش در تمامی موارد، از جمله اتحاد ناظر و منظور، اشتغال هم‌زمان، سهامداری و مالکیت، استفاده از رانت اطلاعاتی، قرارداد با کارکنان دولت و تأسیس و اداره مدرسه غیردولتی و برقراری شفافیت با ارائه گزارش عمومی، برخط و به‌روز از موارد لازم نظیر مجوزها، قراردادها و گزارش مالی شرکت‌ها، سازمان‌های وابسته و کلیه مدارس در سامانه شفافیت وزارت آموزش و پرورش، با استفاده از ظرفیت‌های قانونی موجود و در موارد مورد نیاز، پیشنهاد قوانین لازم" اقداماتی است که دولت در نظر دارد برای تقویت نظام حکمرانی آموزش و پرورش انجام دهد.

فصل نظام حقوقی و اداری یکی از فصولی است که بیشترین توجه را به مدیریت تعارض منافع به‌عنوان اقدام لازم برای حل چالش‌های این حوزه دارد. به‌طور کلی مدیریت انواع موقعیت‌های تعارض منافع فردی، گروهی و سازمانی به‌عنوان راهکارهایی برای حل سه چالش فساد و تبعیض در ارائه برخی خدمات عمومی، ظرفیت محدود و نامناسب نظام اداری برای تحقق مأموریت‌ها و انتظارات و نهایتاً ضعف در نظام یکپارچه حکمرانی حقوقی در نظر گرفته شده است.

فساد اداری همواره هم‌پیوند بوده است با مقوله "سلامت اداری". سلامت اداری یعنی نظام اداری با رعایت اصول و مقررات اداری حاکم و با توجه به نظم اداری از قبل طراحی شده، وظایف خود را به‌خوبی و برای نیل به بهره‌وری سازمانی

اجرا نماید، به طوری که نظام اداری یک ابزار توزیع عادلانه خدمت به عموم شهروندان باشد. با وجود اجرای "قانون ارتقای سلامت نظام اداری" و "نقشه راه سلامت اداری" در کشور، وجود چالش فساد در ارائه خدمات عمومی سال-هاست که توسط رسانه‌ها مطرح می‌شود. راهکار حل این چالش نیز در دو عبارت خلاصه می‌شود: "ایجاد شفافیت" و "مدیریت تعارض منافع". اگر از این دو منظر به سند نگاه کنیم دومین عامل ایجاد فساد در نظام اداری موقعیت‌های تعارض منافع فردی در ارائه خدمات عمومی عنوان شده که علاوه بر شناسایی و مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع، ارتقای شفافیت مالی و عملکردی مدیران و هوشمندسازی فرایندهای دولتی نیز مطرح شده است. به باور نویسنده اگر دولت بتواند فرایندهای اجرایی دستگاه‌ها را هوشمندسازی و الکترونیکی کند (همان استقرار کامل دولت الکترونیک) به طور خودکار بسیاری از موقعیت‌های تعارض منافع فردی حل خواهد شد. شاید در این فصل بیشتر از هر راهکار دیگری ارائه الزاماتی در جهت شفافیت و اجرای دولت الکترونیک بتواند با مقوله فساد اداری مقابله کند.

ارکان نظام راهبری و پایش سند تحول دولت

لازمه اجرای دقیق هر سندی راهبری و پایش مستمر و هوشمندانه آن است. بنابراین، لازم است نظام بازخورد و اصلاح مناسبی برای آن پیش‌بینی شود. به همین منظور دفتر بازرسی ویژه ریاست جمهوری مسئولیت‌پگیری و نظارت بر اجرای موارد مرتبط با مدیریت تعارض منافع مشخص شده در این سند را بر عهده دارد. پیش‌از این نیز همین دفتر متولی اجرای [منشور ۱۲ ماده‌ای مبارزه با فساد](#) شده بود. در دولت سیزدهم چندین اقدام دیگر از جمله نمایندگی ویژه رئیس-جمهور در امر مبارزه با فساد و اجرای اصل ۱۲۷ قانون اساسی هم به مأموریت‌های این دفتر اضافه شد.

رصد و بررسی اخبار مربوط به دفتر بازرسی ویژه رئیس‌جمهور در دولت‌های قبل نشان می‌دهد که متولیان این سمت، فعالیت چشمگیر یا گزارشی متناسب با نقش تعریف‌شده خود نداشته‌اند؛ اما، با روی کار آمدن دولت سیزدهم وظایف متعددی به این دفتر سپرده و متولی اصلی مبارزه با فساد شده است. در اینجا باید به این نکته اشاره کرد که سپردن مسئولیت‌پگیری و نظارت بر اجرای موارد مرتبط با مدیریت تعارض منافع به این دفتر به معنای آن نیست که [تعارض منافع مترادف فساد](#) است. با این وجود بسیاری معتقدند که در صورت عدم مدیریت صحیح و به موقع این موقعیت‌ها احتمال به فساد تبدیل شدنشان بسیار زیاد است.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

 محمد مخبر، معاون اول رییس‌جمهور تعارض منافع را یکی از عوامل بر زمین ماندن تسهیل و شفاف‌سازی مجوزدهی عنوان کرد و بر تلاش جدی دولت سیزدهم در راستای پایش، تسهیل و شفاف‌سازی فرایند مجوزدهی به کسب و کارها تاکید کرد.

- حجت الاسلام حسن درویشیان رئیس دفتر بازرسی ویژه رئیس جمهور از اختیارات ویژه دفتر بازرسی برای مدیریت تعارض منافع خبر داده و اولین اقدام این دفتر در این راستا را کنترل تعارض منافع بانکها در بلوکه کردن سپرده‌ها در روند اعطای تسهیلات عنوان کرد.
- احسان خاندوزی، وزیر امور اقتصادی و دارایی یکی از محورهای مطالبات از بیمه مرکزی را قاعده‌گذاری صنعت بیمه بدون شرایط تعارض منافع عنوان کرد.
- سعید محمد، مشاور رئیس جمهور و دبیر شورای عالی مناطق آزاد، انتقال شورای عالی مناطق آزاد به وزارت اقتصاد را موجد تعارض منافع خوانده و خواهان انتقال این شورا به زیرمجموعه ریاست جمهوری شد.
- علی حسین رعیتی فرد، معاون روابط کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از بازنگری آئین‌نامه بازرسی کار در راستای حذف تعارض منافع خبر داد.
- حجت الاسلام صادقی نیارکی، رئیس کل دادگستری استان زنجان خواهان گردآوری و ارسال مصادیق تعارض منافع به مرجع قانونی توسط شورای پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان شد.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۲۲ اسفند ۱۴۰۰

مشروح اخبار، گزارش‌ها و تحلیل‌های هفته

❖ تعارض منافع عامل بر زمین ماندن تسهیل و شفاف‌سازی مجوزدهی ❖

محمد مخبر (معاون اول رییس‌جمهور) - ۱۶ اسفند ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه کسب‌وکارها و بازرگانی

محمد مخبر در جلسه بررسی آخرین وضعیت عملکرد دستگاه‌های اجرایی در ارتباط با تسهیل و شفاف‌سازی فرایند مجوزدهی به کسب و کارها به رتبه نامناسب ایران در شاخص‌های بین‌المللی صدور مجوزهای کسب و کار و همچنین نگرانی‌ها و تاکیدات مقام معظم رهبری و دستور قاطع رییس‌جمهور برای تسهیل و شفاف‌سازی فرایند مجوزدهی به کسب و کارها اشاره کرد و افزود: طبق قانون، دولت‌ها مکلف بودند فرایند صدور مجوزها را شفاف کنند اما به دلیل برخی کم‌کاری‌ها، رانت و تعارض منافع، این تکلیف مهم نزدیک به دو دهه گذشته روی زمین مانده است. با روی کار آمدن دولت سیزدهم تلاش جدی در راستای پیش و تسهیل و شفاف‌سازی فرایند مجوزدهی به کسب و کارها انجام شده است.

✉ خبرگزاری ایلنا

❖ تلاش دولت برای کنترل تعارض درآمد و وظیفه بانک‌ها در اعطای تسهیلات ❖

حجت‌الاسلام حسن درویشیان (رئیس دفتر بازرسی ویژه رییس‌جمهور) - ۲۰ اسفند ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در نظام بانکی

از ابتدای دولت حدود ۱۶ موضوع کلان در خصوص مفاسد اولویت‌بندی شده که هر سال دو مورد را حل خواهیم کرد. یکی از بخش‌های شفافیت مربوط به بانک‌ها است. باید با خلاق‌کاری‌های بانک‌ها مخالفت شود و این موضوع نیازمند جدیت است. دولت نظارت بر بانک‌ها را آغاز کرده و جلسات آن شکل گرفته است. کار بدون سر و صدا در این زمینه جلو می‌رود و باید روی آن حساس بود. یکی از اولین اقداماتی که ما در راستای کنترل بانک‌ها انجام دادیم این است که جلوی بانک‌ها را برای پرداخت سود بیشتر بگیریم. برخی بانک‌ها بخشی از تسهیلات را بلوکه می‌کنند و سود نیز به آن تعلق نمی‌گیرد و دریافت‌کننده وام باید سود کامل را بپردازد. این موضوع خلاف قانون است که جلوی آن گرفته خواهد شد.

مورد دیگری که به آن توجه شده بحث تعارض منافع است. گاه ساختارها به گونه‌ای است که تعارض منافع ایجاد می‌کند. براساس اختیاری که به ما داده شده است امکان تصمیم‌گیری در مورد تعارض منافع و سایر اصول دوازده‌گانه وجود دارد و با آن برخورد خواهیم کرد.

✉ خبرگزاری تسنیم

❖ بر تعارض منافع در صدور مجوزهای کسب و کار غلبه کرده ایم ❖

احسان خاندوزی (وزیر امور اقتصادی و دارایی) - ۱۵ اسفند ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه کسب و کارها و بازرگانی

بر تعارض منافع دستگاه‌ها در صدور مجوز کسب و کار غلبه کرده ایم، زیرا اراده جدی در دولت و مجلس برای ساده شدن مسیر مجوزهای کسب و کار وجود دارد. در عمده دستگاه‌ها مشکلات فنی است، زیرا سامانه‌ای وجود نداشته و تمام مجوزها باید سامانه‌مند شوند. باید بیش از ۱۲۸۰ مجوز کاملاً شفاف و غیر قابل تفسیر داشته باشیم. البته نهادهایی خارج از حوزه دولت هستند که مجوزهای کسب و کار را صادر می‌کنند و در مورد آنها، این مسئله هنوز بغرنج است.

📧 پایگاه خبری خط اعتدال

❖ انحصار و تعارض منافع با درگاه ملی مجوزها از بین می‌رود ❖

فاطمه حسینی (کارشناس مسائل اقتصاد ایران) - ۱۶ اسفند ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه کسب و کارها و بازرگانی

انحصار در صدور مجوزها یعنی دستگاه صادرکننده مجوز به مهمترین ذینفع در ایجاد کسب و کار مربوطه تبدیل می‌شود و به همین دلیل، هیچگاه اجازه ورود افراد دیگر را به آن بخش نمی‌دهد. مثلاً مجوز کسب و کارهای صنعتی را وزارت صمت، مجوزهای کسب کارهای مربوط به کشاورزی و دامپروری را وزارت جهاد کشاورزی، مجوز داروخانه را داروسازان صادر می‌کنند؛ در حالی که در کشورهای دیگر، دستگاه صادرکننده مجوز، در آن کسب و کار ذینفع نیست. درگاه ملی مجوزها می‌تواند این تعارض منافع را تا حدود زیادی برطرف کند.

برای رفع موانع و انجام اصلاحات در هر بخشی، نیاز به اتخاذ تصمیمات هماهنگ میان سایر دستگاه‌ها و نهادهای مرتبط با موضوع است زیرا صدور مجوز منبع درآمدی برای بسیاری از دستگاه‌ها است. به همین دلیل، این دستگاه‌ها معمولاً حاضر به همکاری با دیگر دستگاه‌ها برای رفع موانع و حذف مقررات زائد نمی‌شوند. این امر موجب شده است روند تسهیل و بهبود محیط کسب و کار بیش از پیش دشوار شود. در صورتی که این مساله با درگاه ملی مجوزها برطرف شود، می‌توان شاهد بود که هم تعارض منافع و هم امضاهای طلایی دستگاه‌ها تا حدود زیادی از بین برود.

فاطمه حسینی، کارشناس مسائل اقتصاد ایران در زمینه انحصار موجود در صدور مجوزهای کسب و کار می‌گوید: برخی دستگاه‌ها به دلیل اینکه معتقدند نباید دست در بازار زیاد شود، تاکنون از صدور مجوز سرباز می‌زدند و همین مساله باعث ایجاد تعارض منافع میان کارآفرینان و صادرکنندگان مجوز شده بود. در صورتی که درگاه ملی مجوزها بتواند مشکل انحصار و تعارض منافع را حل کند، بخش بزرگی از مشکلات پیش روی کارآفرینان حل خواهد شد.

📧 خبرگزاری فارس

❖ بازنگری آئین نامه بازرسی کار در راستای حذف تعارض منافع ❖

علی حسین رعیتی فرد (معاون روابط کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی) - ۱۶ اسفند ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه تعاون، کار و رفاه اجتماعی

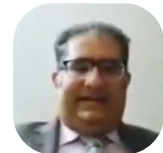

بیش از ۲۰ سال از تصویب آئین نامه چگونگی بازرسی کار موضوع تبصره ماده ۹۹ قانون کار می گذرد و در راستای حذف تعارض منافع و شفافیت امور اجرایی ضابطان دولت ناظر بر اجرای امور حاکمیتی در کارگاه های کشور، این آیین نامه مورد بررسی و بازنگری قرار گرفت. با اخذ نظر اعضای شورای عالی حفاظت فنی اصلاحات نهایی اعمال گردید و برای تایید در اختیار مقام عالی وزارت قرار خواهد گرفت.

📍 پایگاه اطلاع رسانی دولت

❖ مرگ خاموش بازار سرمایه با تعارض منافع ❖

علی سامانی فرد (دبیر کمیته بورس اتاق بازرگانی ایران) - ۱۶ اسفند ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در بازار سرمایه

بعضا پیش می آید مدیرانی در سازمان و یا شرکت های بورس اوراق بهادار، بورس های کالایی و یا شورای عالی بورس عضو هستند و از طرفی در یک شرکت و یا نماد بورسی نیز ذی نفع هستند. در چنین شرایطی تعارض منافع ساختاری به وجود می آید. اگر یک مسئول هولدر یک گروه و یا صنعت خاصی باشد به طور حتم اعمال نفوذ کرده و تلاش در این دارد که آن گروه و یا صنعت متضرر نشود. معمولاً تعارض منافع ساختاری مابین ارکان بازار و ناشران ایجاد می شود. اگر یک مسئول متخطی در کانون کارگزاران فعالیت داشته باشد به طور حتم تعارض تمام هم و غم آن منتهی به دعوت مردم به بازار سهام می شود چراکه معاملات سهامداران منجر به ایجاد کارمزد و گردش مالی شده و از این مسیر منتفع می شود. در شرایط فرضی یادشده تعارض منافع به وجود آمده است.

در لایحه قانون بازار سرمایه به طور مفصل به بحث تضاد منافع ساختاری پرداخته شده و آن را به سه بخش سازمان بورس، نهادها و شرکت ها مورد بررسی قرار داده است. کمیته بورس اتاق بازرگانی ایران نیز پیشنهادهای برای تغییرات در تناسب جرایم و مجازات ذیل بخش ششم قانون بازار اوراق بهادار داده است.

در حال حاضر دولت حدود ۷۰ الی ۸۰ درصد بازار سرمایه را تشکیل می دهد، از این رو می توان ادعا کرد که دولت بزرگترین بازیگر بازار سهام است. این در حالی بوده که دولت تصمیمات خود را در هاله ای از ابهام باقی می گذارد که این مسئله به طور مستقیم بحث "شفافیت تصمیماتی" را تحت تاثیر قرار می دهد. باید سامانه ای مشابه کدال و تحت عنوان شفافیت و تصمیمات وجود داشته باشد و دولت مکلف باشد هر مصوبه و اطلاعاتی در خصوص موضوعاتی همچون نرخ واردات و صادرات و یا ممنوعیت های مربوط به آن، نرخ بهره و یا دیگر موارد تاثیرگذار در بازار سرمایه را حداکثر تا ۲۴ ساعت پس از تصویب افشا کند و مصوبات حداقل یک ماه پس از اعلام قابل اجرا شود تا به این واسطه فعالان بازار زمان کافی برای تحلیل اثر آن مصوبه در ریسک پرتفوی خود را داشته باشند.

📍 پایگاه خبری - تحلیلی رادار اقتصاد

❖ ضرورت قاعده‌گذاری صنعت بیمه بدون شرایط تعارض منافع ❖

احسان خاندوزی (وزیر امور اقتصادی و دارایی) - ۱۵ اسفند ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در صنعت بیمه

وزیر اقتصاد در جلسه تودیع رئیس کل سابق بیمه مرکزی موضوع تعارض منافع را در حضور او پیش کشیده و گفته این موضوع سبب شده بیمه مرکزی نتواند با حریت کامل اعمال مقررات کند. خاندوزی در مراسم معارفه رئیس کل جدید بیمه مرکزی اذعان کرده «یکی از محورهای مطالبات از بیمه مرکزی را "قاعده گذاری صنعت بیمه بدون شرایط تعارض منافع" است و شما بهتر از من، مواردی را بخاطر می آورید که در سنوات گذشته؛ تعارض منافی بین سیاست گذاران و تصمیم سازان، اعمال کنندگان و مجریان تصمیمات در حوزه صنعت بیمه، وجود داشته است و همین موارد هم موجب شده است، بیمه مرکزی نتواند با حریت کامل اعمال مقررات کند.»

این سخن وزیر و تغییر رئیس کل بیمه مرکزی فصل الخطاب موضوع تعارض منافع در صنعت است. کارنامه سلیمانی در بیمه مرکزی در حالی بسته شد که موضوع مجوز شرکت های جدید صنعت بیمه یکی از جنجالی ترین مباحث مطرح بود، خصوصاً اینکه در فهرست موسسان این شرکت ها اسامی مدیران بسیاری در این صنعت به چشم می خورد. به نظر می رسد که بازنگری در مجوزهای صادره برای شرکت های جدید التاسیس و مکانیزم تأیید صلاحیت مدیران صنعت بیمه دو محور ابتدایی بررسی در سرفصلی به نام «تعارض منافع» باشد.

✉ خبرگزاری ایلنا

❖ تعارض منافع؛ مانعی مقابل بهبود کسب و کارها ❖

سید امیر سیاح (رئیس مرکز بهبود کسب و کار وزارت اقتصاد) - ۱۷ اسفند ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه کسب و کارها و بازرگانی

اولین مانع بهبود محیط کسب و کار در کشور، مقررات بسیار زیاد و بعضاً در حال تغییر است. آنقدر مقررات زیاد است که خود مجری و ذینفع ابعاد آن را نمی دانند. دومین نکته‌ی مانع، تعارض منافع برخی سیاستگذاران است. سیاست‌گذارانی که می‌توانند اصلاحات را حذف کنند ولی این کار را نمی‌کنند؛ چرا که متأسفانه به ضرر منافع شخصی خودشان است. این باعث شده است که به‌طور سیستمی مشکلات در اقتصاد ایران حل نشود و به‌طور سیستمی اقتصاد ایران رقابتی نشود. نکته سوم، روش کهنه و اشتباه حمایت از تولید در ایران است. قوانین و مقررات این حوزه در ایران مربوط به دهه‌های ۳۰، ۴۰ و ۵۰ و زمانی است که اقتصاد بسیار دولتی بود و در آن اقتصاد خیلی دولتی، دولت کارخانه می‌ساخت و متناسب با ساختن کارخانه به‌دست دولت قانون وضع کرده بودند.

✉ پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر حفظ و نشر آثار آیت‌الله خامنه‌ای

❖ قوانین تعارض منافع در ایالات متحده: خاستگاه‌ها و تفاوت‌های بین قوا ❖

زهرة سروش‌فر (کارشناس پژوهشی مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه) - ۱۷ اسفند ۱۴۰۰

◀ تجارب جهانی مدیریت تعارض منافع

مقاله «قانون‌گذاری تعارض منافع در ایالات متحده: خاستگاه‌ها، تکامل و تفاوت‌های بین قوا» توسط بروس ای. کائن، آلیسون آل. گاش و مارک جی. اولزک نوشته شده است. این مقاله «یک مرور تاریخی از مقررات مهم تعارض منافع در ایالات متحده ارائه می‌دهد و در مورد علل و پیامدهای تکامل این حوزه از قانون تأمل می‌کند.» (کائن، گاش و اولزک، ۱۳۹۹: ۱۳۳)

مقاله به مروری تاریخی در خصوص قوانین مهم تعارض منافع در ایالات متحده می‌پردازد و در مورد علل و پیامدهای تکامل این حوزه از قانون تأمل می‌کند. در این مقاله به این مسأله توجه شده است که سه قوه مقننه، مجریه و قضائیه تا چه میزان تحت نظارت قوانین مدیریت تعارض منافع در این کشور قرار دارند و علت نظارت کمتر یا بیشتر بر هر یک از آنها چیست. قوه مجریه بیش از دو قوه دیگر توسط قوانین تعارض منافع محدود شده است که علت آن را می‌توان در ارتباط بیشتر این قوه با بخش خصوصی از یک سو و اختیارات زیاد آن در تخصیص کالاها و خدمات از سوی دیگر دانست. قوه مقننه به دلیل نیاز نمایندگان به آرای مردم تحت نوعی خودکنترلی قرار گرفته و کمتر نیازمند قوانین سفت‌وسخت تعارض منافع است. درنهایت قوه قضائیه کمتر از دو قوه دیگر تحت نظارت قوانین تعارض منافع است که این امر ناشی از سنت دیرینه حاکمیت قضائی در آمریکاست.

پنج عامل توجیه کمتر و ساده‌تر بودن مقررات تعارض منافع برای قوه مقننه نسبت به قوه مجریه عبارت‌اند از: (۱) پیوند انتخاباتی؛ (۲) تنوع دیدگاه‌های ارائه‌شده در کنگره؛ (۳) برتری اطلاعاتی که در ذات عملیات قوه مجریه است؛ (۴) خصلت چرخشی موقعیت‌های ارشد قوه مجریه؛ (۵) کاستی‌های نظارت کنگره بر قوه مجریه.»

✉ مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

❖ مبارزه با فساد و تعارض منافع ❖

حجت الاسلام صادقی نیارکی (رئیس کل دادگستری استان زنجان) - ۱۸ اسفند ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

در بحث مبارزه با فساد که در بیانیه گام دوم انقلاب حوزه مبارزه با فساد خیلی پررنگ است وقتی فساد به داخل اداره کشیده می‌شود، دلیل آن تعارض منافع است. تعارض منافی که زمینه فساد اداری را فراهم می‌کند؛ شوری پیشگیری از وقوع جرم دادگستری استان مکلف است مصادیق تعارض منافع را به مرجع قانونی بفرستد تا ضمن بررسی منجر به تغییر قوانین شود.

✉ باشگاه خبرنگاران جوان

❖ نقاط ضعف رویکرد خردنگر و کنشگر محور به تعارض منافع ❖

حمزه نوذری (جامعه‌شناس و استاد دانشگاه) - ۱۸ اسفند ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

رویکرد مسلط برای فهم تعارض منافع از نوع خردنگر و کنشگر محور بوده است. بر اساس دیدگاه خردنگر، فردی که پایگاه مدیر یا کارمند را در اختیار دارد، در موقعیت‌هایی قرار می‌گیرد که احتمال تعارض بین برخی منافع عمومی و خصوصی وجود دارد. رویکرد خرد، فقط بخشی از واقعیت تعارض منافع را بیان می‌کند. منفعت به عمومی و خصوص و تصادم بین این دو تقسیم نمی‌شود، بلکه انواع دیگر منفعت وجود دارد. اگر پای انواع دیگر منافع به میان کشیده شود، مسئله تعارض منافع پیچیده‌تر می‌شود. برای انواع دیگر منافع به جز منفعت خصوصی در مقابل منفعت عمومی، می‌توان به منفعت عمومی جامعه و منفعت سرمایه‌گذار، منفعت گروهی از جامعه در مقابل گروه‌های زیادی از جامعه، منفعت بنگاه خاص در مقابل منفعت عمومی، منفعت شخص کنشگر در مقابل منفعت خصوصی شرکت اشاره کرد. شرکت‌هایی هستند که منفعت خصوصی آنها در مقابل منفعت عموم جامعه یا بخش مهمی از جامعه قرار دارد؛ مانند زمانی که اقدامات بنگاه خاصی آلوده‌کننده محیط زیست است. پسماندهای شرکت وارد آب‌های زیرزمینی، رودخانه‌ها و دریا می‌شود، اما به جهت اینکه تعدادی نیروی کار در آن مشغول به کار هستند و تولیداتی در جامعه دارد، نحوه مواجهه با این تعارض منافع پیچیده و دشوار است. بر این اساس، وقتی بحث از انواع منفعت به میان می‌آید، دشواری زیادی پیش‌روی کسانی است که تصمیم دارند قانون تعارض منافع را به منظور جلوگیری از اقدامات نادرست شرکت‌ها و جداکردن منافع خصوصی از منفعت عمومی وضع و اجرا کنند.

📧 روزنامه شرق

❖ تغییر در سیاست و خط‌مشی‌ها، مستلزم مدیریت تعارض منافع است ❖

علیرضا علوی تبار (عضو شورای سیاسی مجمع ایثارگران) - ۲۰ اسفند ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

بیاییم این فرض را بپذیریم که ما به جای تغییر سیاسی، دنبال تغییر سیاست رویم و به جای تغییر در نظام سیاسی و نظام تصمیم‌گیری و اصلاح آنها، به سراغ تغییر خط‌مشی‌ها رویم. یکی از لوازم این امر، مدیریت تعارض منافع است. اگر بودجه‌ای که من می‌گیرم بستگی به این داشته باشد که کشور همیشه در حالت ناامنی باشد یا اگر من همیشه باید یک دشمن بتراشم تا بتوانم بودجه و امکانات بگیرم، ممکن است ترغیب شوم هر وقت که دشمنی هم نیست یک دشمن تازه اختراع کنم و مسئولین را نیز قانع کنم که به نظر نمی‌رسد این کار در ایران چندان دشوار باشد. مدیریت تعارض منافع باید صورت گیرد. مدیران دولتی که از کارشان بیرون می‌آیند تا مدت‌ها در اداره‌ای که بوده‌اند، آشنا دارند. بنابراین می‌توانند با ایجاد یک شرکت خصوصی تمام قراردادهای ناامنی خود کنند. اگر می‌خواهیم صرفاً خط‌مشی‌ها را عوض کنیم باید مدیریت تعارض منافع را اجرایی کنیم.

📧 پایگاه خبری - تحلیلی صبح ما

❖ انتقال دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد به وزارت اقتصاد، موجد تعارض منافع بود ❖

سعید محمد (مشاور رئیس جمهور و دبیر شورای عالی مناطق آزاد) - ۲۱ اسفند ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه کسب و کارها و بازرگانی

به دلیل درگیری‌هایی که میان دبیرخانه شورای عالی و مجلس شورای اسلامی در ابتدای دولت گذشته اتفاق افتاد، در یک اقدام غیرکارشناسی دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی به ذیل وزارت امور اقتصادی و دارایی منتقل گردید و این در حالی است که مناطق آزاد کاملاً در تضاد و تعارض منافع با دستگاه‌های مختلف وزارت اقتصاد است؛ چراکه به عنوان مثال بخش سازمان امور مالیاتی همواره به دنبال مالیات‌ستانی بیشتر است و مناطق آزاد مکانی است که معافیت‌های مالیاتی را پیگیری می‌کند؛ یا گمرک که در ذیل وزارت اقتصاد تعریف شده به دنبال اخذ حقوق گمرکی است، در حالی که مناطق آزاد محلی است که از معافیت گمرکی برخوردار بوده و همواره در این خصوص بین مناطق آزاد و گمرک اختلاف نظر وجود دارد. در سایر بخش‌ها همچون بانک و سایر زیرمجموعه‌های وزارتخانه مزبور چنین ناهماهنگی و تعارض منافی بین مناطق آزاد و وزارت اقتصاد وجود دارد.

برای اینکه سازمان‌های مناطق آزاد قادر به حضور و اعمال حاکمیت قانونی موثر و اثرگذار در مدیریت مناطق آزاد گردند، الزاماً اجرای ماده ۶۵ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور لازم است که این دبیرخانه را تقویت می‌کند که از امکان اعمال حکمرانی واحد و متمرکز در مناطق آزاد برخوردار باشد. در عین حال امکان فعالیت مناطق آزاد و دبیرخانه ذیل هیچ وزارتخانه‌ای وجود ندارد و مناطق آزاد باید مستقل باشند و به یک معاونت در زیرمجموعه ریاست محترم جمهوری تبدیل شوند.

✉ خبرگزاری ایلنا

❖ تدوین لایحه تعارض منافع در دستور کار سازمان بورس ❖

مجید عشقی (رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار) - ۲۱ اسفند ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در بازار سرمایه

مجید عشقی، رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار در نشست خبری با اصحاب رسانه پیرامون عملکرد دوره جدید مدیریتی در ساختمان شیشه‌ای بازار سرمایه گفت: در حوزه‌های نظارتی به دنبال تکمیل کارهای روی زمین مانده بودیم. همچنین تدوین لایحه تضاد منافع را با همکاری مجلس در دستور کار قرار داده‌ایم. همچنین سامانه هوشمند پایش و نظارت بر بازار سرمایه راه‌اندازی و مورد استفاده قرار گرفته است. سامانه‌های متعددی راه‌اندازی کرده‌ایم که یکی از آن‌ها سامانه یکپارچه مدیریت نهادهای مالی با رویکرد الکترونیکی کردن صدور مجوز است.

✉ خبرگزاری دانشجو

❖ چالش انتصاب‌های فامیلی و رفاقتی و عدم اقناع افکار عمومی ❖

احمد توکلی (رئیس هیات‌مدیره دیده‌بان شفافیت و عدالت) - ۲۱ اسفند ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

احمد توکلی در همایشی که با عنوان «مقابله با فساد» برگزار شد، با اشاره به اهمیت انتصاب‌های عادلانه و خشکاندن امتیازها، اظهار داشت: منشأ مفاسد و ظلم‌هایی که امروز در کشور وجود دارد تعارض منافع است؛ زیرا برخی انتصاب‌ها بر اساس سلايق شخصی، فامیلی و قومی است. در اقتصاد سیاسی هم این موضوع صدق می‌کند مثلاً استفاده از منافع عمومی در راستای استفاده از منافع خصوصی است و این اتفاق باعث به وجود آمدن تعارض منافع می‌شود.

امیرالمومنین در نامه به مالک صراحتاً بیان کردند که افرادی را در جایگاه‌هایی قرار بده که واقعاً مستحق این جایگاه باشند یا امام صادق علیه‌السلام فرمودند افرادی که در جایگاهی قرار بگیرند که تخصص آن را نداشته باشند این افراد خائن هستند.

باید اقداماتی انجام گیرد که تعارض منافع در کشور به وجود نیاید. مثلاً در مجلس هشتم دولت لایحه‌ای با عنوان مناطق آزاد به مجلس آورد که در آن لایحه ۷ منطقه مشخص شده بود اما متأسفانه در بررسی این لایحه در کمیسیون این مناطق به ۱۰۱ منطقه رسید که بنده با برخی افراد مانع از تصویب آن شدیم زیرا این اتفاق به مثابه تعارض منافع بود. یک وزیر حق ندارد در کسوت مدیریت خود از فامیل‌های خود استفاده کند. در زمان تشکیل دولت سیزدهم به آقای رئیسی گفتم ما امروز در جنگ هستیم و شرایط کشور امروز می‌طلبد سردارانی خبره در راس کار بگیرد تا بتواند حملات دشمنان را خنثی کند.

📧 روزنامه آرمان ملی

تحلیل فضای مجازی: رفت و آمد بین دولت و بخش خصوصی؛ مسئله‌ای مهم اما نادیده گرفته شده

چگونه می‌توان پدیده درب گردان را کنترل کرد؟

محمد عادلی

در هفته گذشته انتصاب یکی از فعالان بخش خصوصی در وزارت جهاد کشاورزی مورد توجه کاربران قرار گرفته بود که مصداقی از تعارض منافع درب گردان است. خبرگزاری مسیر اقتصاد نیز به همین مسئله در بانک مرکزی اشاره کرده بود که سبب شده است این نهاد بتواند وظیفه نظارتی خود را به خوبی انجام دهد. خبر انتشار سند تحول دولت نیز از خبرهایی بوده است که اظهارات مخالفان و موافقان را در پی داشته است. هر دو سوی این منازعه در بحث‌های خود بر تعارض منافع تأکید داشته‌اند به طوری که موافقان آن را گامی در مقابله با تعارض منافع و مخالفان آن را محصول تعارض منافع دانسته‌اند.

موقعیت تعارض منافع درب گردان اشاره به موقعیتی دارد که افراد در بین بخش خصوصی و دولت در رفت و آمد بوده و به همین دلیل ممکن است سیاست‌هایی را در نظام سیاست‌گذاری در پیش گیرند که تأمین‌کننده منافع خود در بخش خصوصی باشد. هر چند این رفت و آمد در نظام اداری بسیاری از کشورها مشاهده می‌شود اما نکته مهم آن است که تدابیری هم برای جلوگیری از این منفعت احتمالی در نظر گرفته می‌شود. مشکل این مسئله در ایران این است که علی‌رغم فراوانی این پدیده سیاست و نظارت خاصی برای کنترل آن در نظر گرفته نشده و یا به درستی اجرا نمی‌شود.

حضور بی‌ضابطه فعالان بخش خصوصی در سیاست‌گذاری

انتصابات دارای تعارض منافع در نهادهای مختلف مدتی است که مورد توجه کاربران قرار گرفته است که بیشتر هدف این انتقادات نیز شهرداری تهران بوده است. در این هفته یکی دیگر از این انتقادات متوجه انتصابات در وزارت جهاد کشاورزی بوده است، چراکه یکی از فعالین اقتصادی این حوزه به‌عنوان معاون دامی این وزارتخانه معرفی شده است. هر چند این **انتصاب** در شهریورماه رخ داده است اما نشان می‌دهد که کاربران به خصوص آن‌هایی که در این حوزه مشغول به کار هستند، همچنان نسبت به این موضوع انتقاد دارند. یکی از این کاربران در این مورد می‌نویسد:

 «حسین دماوندی فعال اقتصادی است که در هیئت‌مدیره شرکت‌های دیزباد، مرغ اجداد زربال، پیشگامان کشاورزی، صنعت کوثر و... عضو است. وی به‌عنوان معاون دامی جهاد کشاورزی منصوب شده است یعنی اگر پول یا نهاده برای شرکت‌هایش بخواهد، باید به خودش نامه بزند».

هرچند استفاده از ظرفیت‌های بخش خصوصی در دولت در تمام نقاط دنیا امری مرسوم است اما آنچه وضعیت را در ایران تعارض‌آمیز می‌کند این است که این فعالان در زمان حضور در دولت، از فعالیت‌های اقتصادی خود دست نمی‌کشند. این در حالی است که در بسیاری از کشورها برای جلوگیری از پیش آمدن [تعارض منافع درب گردان](#) راه‌های مختلفی در پیش گرفته می‌شود که به‌عنوان نمونه یکی از آن‌ها تعریف یک دوره استراحت برای افراد است.

نظارت بانک‌ها بر خود

موقعیت تعارض‌آمیز درب گردان یکی از موقعیت‌هایی است که به‌وفور می‌توان در نظام اداری ایران مشاهده کرد. خبرگزاری [مسیر اقتصاد](#) به همین مسئله و ارتباط آن با موقعیت تعارض‌آمیز [نظارت بر خود در بانک مرکزی](#) اشاره کرده است که چگونه حضور برخی افراد از بخش خصوصی در بانک مرکزی سبب شده که این نهاد نتواند وظایف نظارتی خود بر بانک‌های کشور را به‌درستی انجام دهد. این خبرگزاری در توییتی چکیده‌ای از این مقاله را چنین بیان داشته است:

«هنگامی که هیچ محدودیتی برای جذب و اشتغال مدیران و متولیان نظارتی بانک مرکزی در بدنه بانک‌های تحت نظارت وجود نداشته باشد، انگیزه و استقلال ناظرین برای نظارت بهینه کم می‌شود و این تعارض منافع ریشه ناکارآمدی نظارت بر شبکه بانکی کشور است.»

کشمکش بر سر سند تحول

در هفته گذشته نخستین ویرایش [سند تحول دولت مردمی](#) با هدف اعمال نظارت‌های مردمی و برخورداری از دیدگاه‌های اندیشمندان و صاحب‌نظران منتشر شد که قرار است پس از دریافت دیدگاه‌های کارشناسان و ویرایش‌های بعدی آن نیز منتشر شود. این سند که فرایند اجرای برخی از بخش‌های آن هم‌زمان با شروع به کار دولت و برخی بخش‌های دیگر با ابلاغ آن آغاز شده است، مشتمل بر موضوعاتی ۳۷ گانه است که بیش از ۵۰ درصد از حوزه‌های مشمول از جنس امور اقتصادی و تولیدی هستند.

با اعلام این خبر کاربران با نظرات مخالف و موافق به بحث در مورد آن پرداختند و از نقش آن در جلوگیری یا تشدید تعارض منافع سخن گفتند. چنانچه یکی از کاربران که موافق آن است، پیش از هرگونه اتفاقی مخالفان را به تعارض منافع متهم می‌کند:

«سند تحول دولت هم ابلاغ شد، از امروز موج مخالفت‌هایی که شکل می‌گیرد را ببینید. آن‌هایی که سال‌ها از تعارض منافع و درب‌های گردان سود می‌بردند، به دست‌وپا می‌افتند.»

اما در سوی دیگر کاربران مخالفی نیز بودند که بر نقش تعارض منافع در تدوین این سند اشاره داشتند. چنانچه یکی از آن‌ها در پاسخ می‌نویسد:

«ببخشید جابجا نوشتید... در قسمت اقتصادش دقیقاً همان‌ها که سال‌ها از تعارض منافع و درب‌های گردان سود می‌بردند این سند را نوشتند... همان‌ها که سندهای دولت قبل را هم نوشتند، این سند را هم یک‌جور نوشتند که خدای نکرده با نظریات اقتصادی لیبرالیسم تعارض منافع نداشته باشه».

وزارت همواره در مظان اتهام

بررسی فضای مجازی نشان داده است که یکی از دلایل اصلی که کاربران به تعارض منافع در نظام بهداشت و درمان کشور می‌پردازند، اظهارات نمایندگان مجلس است. هرگاه یکی از این نمایندگان به وضعیت پزشکان و وزارت بهداشت می‌پردازد، کاربران نیز تشویق می‌شوند تا در مورد تعارض منافع صحبت کنند. در هفته گذشته نیز علی خضریان این وظیفه را بر عهده داشت. این نماینده که پیش‌تر در برنامه تلویزیونی ثریا شرکت داشته با منتشر کردن بخشی از این برنامه که به تعارض منافع دانشگاه‌های علوم پزشکی می‌پرداخت، در مورد وضعیت تعارض آمیز حضور پزشکان در مدارج بالایی مدیریتی و نظارت بر خود نوشت:

«در برنامه تلویزیونی ثریا با اشاره به تاریخخانه دانشگاه‌های علوم پزشکی به‌عنوان دولت کوچک پولدار در دل دولت بزرگ بی‌پول که به بهانه فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی مورد حساسیتی طبق قوانین عادی قرار نمی‌گیرد. این درحالیست که ۸۱ هزار میلیارد تومان آن در بهداشت و درمان هزینه می‌شود».

همین اظهارات باعث برانگیختن کاربران شد. به‌عنوان نمونه یکی از کاربران در مورد بحث حقوق و مالیات پرداختی پزشکان به دلیل حضور ایشان در مناصب مدیریتی چنین گفت:

«واقعیت این است که در کنار بخش عمده‌ای از پزشکان که در حال خدمت هستند، جریانی در مدیریت بهداشت و درمان به دلیل تعارض منافع، با گروگان‌گیری سلامت جامعه، با فشار بر قانون‌گذار در تلاش است ضمن ایجاد معافیت‌ها و استثنائات قانونی حقوق و دستمزد، مانع از شفافیت مالی در این مجموعه شود».

یا در نمونه‌ای دیگر کاربری به بحث پرحاشیه ظرفیت پزشکی چنین اشاره کرد:

«تعارض منافع و مافیای چیست؟ یعنی پزشک بیکاری نباشد ولی افزایش ظرفیت پزشکی با کلی جنجال، فشار رسانه‌ای و تیتراژ اول اخبار شدن همراه باشد».

البته اظهارات کاربران و بی‌اعتمادی آن‌ها محدود به وزارت بهداشت نمانده و سیاست‌های سلامت را در حدی فراتر از این وزارتخانه هم زیر سؤال برده‌اند. به‌عنوان نمونه برخی کاربران محدودیت‌های سفر در تعطیلات عید را نه در راستای حفظ سلامت جامعه که توجیهی برای کسب درآمد عنوان کرده‌اند. یکی از کاربران در این مورد می‌نویسد:

«معترضان به محدودیت‌ها و جریمه غیرقانونی ستاد کرونا روز چهارشنبه مقابل مجلس تجمع برگزار می‌کنند. ستاد کرونا اعلام کرده خودروی افراد واکسن‌زده را در سفرهای نوروزی جریمه خواهد کرد. این مصوبه هیچ توجیه قانونی ندارد و تنها خاصیت آن عصبانیت مردم و پر کردن جیب گشاد است».

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۸۷

شماره هشتاد و هفتم - ۱۵ تا ۲۱ اسفند ۱۴۰۰

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۳۳۱۴۴۱۸۲۲

